

*”Stur Ull”,
Krång Olof Jönsson.*

Om glatt humör och god kondition

Musiken har i alla tider haft en framträdande plats i människornas liv. I dag har vem som helst möjlighet att redan i skolan få lära sig traktera något instrument. Det vågar man väl påstå är väl använda pengar. Det var inte vem som helst, som hade råd att skaffa sig ett instrument förr, även om man var musikalisk. Så sent som omkring 1915 var det vanligt att socknens ungdom samlade pengar till ett dragspel, som förvaltades av någon som kunde traktera detta och som var villig att spela vid dans. Mången ser väl med ett visst förakt ned på det lilla enradiga Magdeburger-spelet, men även detta var väl ett led i utvecklingen. När detta enkla instrument kom från Tyskland, var det säkert ett steg framåt och välkommet av många musikintresserade. Det var billigt och lätt att lära sig spela på jämfört med fiolen. Det fanns många som nådde stor skicklighet på detta enkla spel, Karl Jularbo t. ex. — Solleröns egen storspelman Krång Olof — (Sturull) var det en fröjd att lyssna på. Min farfar berättade, att han sett och hört honom spela då han var så liten, att han hade dragspelen på en pall och stod bredvid.

Det var väl 1906, vi hade flyttat till Ryssa för sommaren. Nere vid Skålvik fanns en liten dansbana, och nu skulle det komma en verklig storspelman till byn och spela på dansbanan en lördagskväll. Min far var mycket intresserad av dragspel och spelade själv enradigt, så jag fick följa med och höra på denna storspelman, som om jag inte minns fel var ifrån Kråkberg i Mora. Men det märkligaste var, att han hade ett tvåradigt dragspel, något som aldrig förr var skådat i byn. När han satte sig på plats, stod publiken i en ring omkring honom, och det dröjde många låtar, innan någon kom sig för att dansa. Jag tror att detta tvåradiga lilla dragspel var en minst lika stor sensation som när radion kom.

Nu skall jag återgå till vad jag skulle skriva om: Gott humör och god kondition. Jag läste i en dagstidning att en regementsläkare skrev om rekryternas dåliga kondition, som han ansåg vara under all kritik. Varje morgon var väntsalen full med unga pojkar, som ingenting hellre önskade än att bli sjukskrivna. Han funderade på att säga upp sin anställning. När jag läste artikeln, kom jag att tänka på vad bygrannen Krång Anders Jönsson (Krången Anders) berättade om hur det var, när han ryckte in på Rommehed för att göra sin värnplikt. Det var året 1891, och då var han liksom många andra Solleröbor fyra mil norr om Älvdalens kyrkby på strömbyggnad, där man reparerade och byggde flottleder. Men Anders hade liksom många av arbetskamraterna mönstrat beväring, och dagen för inryckning närmade sig alltmer, och så hade man bara två dagar kvar, tills man skulle dra på sig kronans kläder. Det var sex pojkar från Sollerön, dessutom ville Krång Olof, Solleröns Jularbo, som var ett år yngre och ännu hade ett år kvar, göra sällskap hem. Det var pojkar från Älvdalen och från Mora som också skulle rycka in. Det blev en trupp på fjorton man som ställde upp, när man på morgonen startade med Älvdalen som första etapp. De fyra milen ner till kyrkbyn var snart avverkade. Där gick man till bolagskontoret och kvitterade ut, vad man hade intjänat. Så var man bort och drack kaffe och inhandlade en vetelimpa per man som färdkost. Men då var det någon som föreslog, att när det var så många duktiga spelmän med i laget, så borde man allt samla ihop till ett dragspel, ty förutom Krång Olof var även Skräddar Daniel med och han var en hejare att hantera dragspelet. Sagt och gjort, man satsade en krona per man, och för fjorton kronor inköpte man ett riktigt fint magdeburger-spel. En

bättre affär kunde vi inte ha gjort, påstod Anders, för när man hade musik i teten då vart det fart. Det gick så lätt, att man riktigt flög fram. Så fort en speleman började tröttna, var det bara att lämna över spelet till nästa man. De gick så stugor och gärdesgårdar bara skymtade förbi, som när man sitter på tåget och ser ut genom fönstret.

När man hunnit till Mora Garberg, beslöt man att ta en rast och smaka på limpan. Men när man skulle fortsätta, visade det sig att Jans Anders sträckt ut sig på en vedtrav och somnat så gott, att man tyckte det var synd att väcka honom. Han fick väl komma efter, när han vaknade, även om han måste fortsätta utan musik. Snart skymtade Mora kyrktorn, och man hade avverkat ytterligare fyra mil. Morapojkarna lämnade sällskapet liksom Älvdalspojkarna, som skulle stanna i Mora över natten. Nästa dag skulle man samlas för att under befäl av en kapten fortsätta med tåg till Rommehed. Och så satte man fart igen, men nu var det bara två mil kvar till Sollerön, och där var man på kvällen efter en marsch på tio mil.

Nästa morgon skulle man fortsätta, men nu var det bara för Solleröpojarna att knalla iväg till ångbåtsbryggan, kliva ombord på "Gustav Wasa", och på en dryg halvtimme skulle man vara i Mora. Men när man skulle gå ombord på ångbåten, visade det sig att Daniel med dragspelet av goda vänner blivit bjuden på någonting, som gjorde att han inte var så särdeles nykter. Kaptenen vägrade därför Daniel att få kliva ombord. Då visade sig kamraterna solidariska och lämnade fartyget. Men så fick man en man som rodde dem över till Nusnäs. Så drog man i gång spelverket igen, och under musik marscherade man i rask takt till Mora station där man träffade kamraterna från gårdagen, och under befäl av en kapten bar det iväg mot Rommehed. Men, säger Anders, dragspelet hade inte spelat ut sin roll. När man väl var installerad på Romme, så visade det sig att kullorna var väldigt danslystna, så inget tillfälle försakades att ställa till med dans, och när utryckningsdagen kom, var dragspelet som gjort väl rätt för sig utslitet.

Ja, så berättade den gode Anders, så var det då — varken humöret eller konditionen kunde man klaga på.

Dunder Carl Olhsson